

מכתב ליעד

הויאל וונפל מפומיה דרב כהנא

הרב נ. דוד יידסאהן

וואס פארשייקט איר דעם שוער נאך פאסלניין, וואס פארשייקט איר אים אין ג'ע, מיד דארפַן האבן אים, און אפשר דארפַן ער אויך אונז...

והיצא מזה, שאעפַג שבגמ' וכו' מבואר שצרכיכים לומר כן, אין לומר כי. וככלשונו הקדוש: "אשר אינו אמר זכר צדיק לברכות, אף שא' בגמ' יומא שצרכיכים לומר כן"; ומוי' יטיא אחר המלך. ולדברותי, דומר א"צ ביאור, שאצל חסידים, דמי' הרבי הם בכלל לא תصور" (ראה שיחת כ"ג מנ"א תש"ז). ושבבדאי תומאנים הם עפַשׂ ווע"ע וכו' (ראה שיחת ש"פ שמיני תשח"ז) ואדרבה, רב אחא והחדר אתרי וזה הויאל וונפל מפומני דרב כהנא (סוכה לב, סע"ב). ולהעיר ג'ס מאגא"ק כ"ק א"ד"ש (יח"ט ע"פ רפא) שאף אם צדקו הטעמים וכו' מ"מ, השאלת היא, "האמם של לטעת בקדחת החתקשות של מי שהוא לרבותינו נשיאין, איפלו באמ מתבטה היה ביזור על המורה" עי"ש. ועאכ"כ בזוז"ד, שkn הרוח מפרש כ"ק א"ד"ז מה"מ, ודי בזה.

ומכל מקום, בדף אפשר עכ"פ, ייל' במקורה הניל', שסבירא כן בשוו"ג. דנה בטושו"ע זי"ד (ס"ר ר"מ ס"ט) הובא לבי אבוי שמכבדו במותו, שתוך י"ב חדש אומר עליי הכהן מל' לאחר יב"ח אמר עליי וכונו לברכה לחיה עווה"ב. וכ"ה במבב"ס (היל' מארוס ס"ץ ה"ה). אולו, לנבי בטה (שם ס"ר רמב"כ ס"ח) נזכר רק שתוך יב"ח, אומור הכהן, ולא נזכר ע"ד אמרית זצ"ל לאחר יב"ח. והלא דבר הוא. ונמצאו, שאעפַג השולחן-ערוך אין כל חיב לזכור זצ"ל על רבי, ואדרבה, מודחתמיו ש"מ לא סבירא לי.

ובטעם הדבר, עי' בספר חסידים סי' תשמ"ה ותתק"ה:

כשומכירות ת"ח א"צ לומר זכוינו לברכה

הננו מדפיסים בזאת נסוח מכתב מאחד הרבניים, בנושא שתוכנו ראוי לדעתנו שיוכר ברבים. השארנו את הדברים כמו שהם, בסוגנון כתיבת המקובל ברישום תורה, ללא פיענוח ופירוט.

המערכת.

בשעתו בספר השיחות - קי"ץ הש"ז - ראה ס' ימי בראשית ע' 413 – ונופס ג'ב בשיחות-קדושים תש"י ע' נ):

בעת שדייר אודות כ"ק א"ד"ז ה"כ"מ, אמר, אשר אינו אומר זכר צדיק לברכות, אף שא' בגמ' יומא דעתיכים לומר כן, וגם אינו אומר נ"ע, ואמר הטעם ע' ז, שכ"ק א"ד"ז ה"כ"מ אמר בשיחות רצ"א אשר על כ"ק אבוי א"ד"ז נ"ע, כשהשוו"ג אינו אמרו ע"ג, ווילע איך בין ניט קיין אדרישען שדי"בעוד. ואמר ווער קען דאס מגילן זין מיטן ווארטן ג"ע; ג"ע התחתון און העליין, און הויך און א שעווע.

והשנית צולב וואס דארפַן מען אים אוועק שיקין פון אונז, און ער וויל דאך א ודי ניט אפרוייסן זיך פון אונז, ומצעא אתנו...

וגם זצ"ל אינו אמר כי עניין הזכרן שייך למורה ע"ד רוחק שטוף בו עניין השכחה, משא"כ בעניין זה שאין שייך חס ושלום עניין השכחה וגילוי בלבד (לקו"ת חז"ע, ב) קשור עם האצ"ל זכר, כמו שא"צ להזיכר לאדם שהוא ח. ובסיחות ש"פ שמיני תש"ב (ס"ט):

(א) הזכיר את א"ד"ז זי"ע, ואמר דער רבי נ"ע, ואמר כ"ק א"ד"ז שיליט"א):

ליידי... היקר!

בمعنى לשאלתך ע"ד העדר כתיבת "צוקלה" נגנ"מ זי"ע – הנהני להשיך בקצרה, עכ"פ.

ראשית כל, הדבר מיסוד על דברי כ"ק א"ד"ז מה"מ בכמה שיחות:

בשיחות אחש"פ תש"י בסוף (נדפס ב"תורת מנהם" ע' 27 – בהערה):

בסיום ההתWOODות דיבר כ"ק א"ד"ז שיליט"א – מtopic התרגשות גודלה ובכיות – שאין להשתמש בהלשן נגנ"מ בוגנ"מ לא"ד"ז מהורי"ג:

איזה (וואס פאר א) "געני מרים!! .. גענ"י מרים!!" הו"ע השיך להארות וויל"ים, ואילו הרבי – שעבדתו הייתה שלא על מנת לקבל פרס, מלשון פרוסה, שהו"ע של האורה וגילוי בלבד (לקו"ת חז"ע, ב) קשור עם העצם שלמעלה מהארות וויל"ים, וכיון שהעכמתו הוא (במקום שבו נעשית כלות העבדה) כאן למטה (כמובן בדורי חסידות), נמצא גם הרבי כאן למטה!

ובשיחות ש"פ שלח תש"י (מנוגה, ונופס

(ואין!) שיך להთאים זוקלה"ה נג"מ ז"ע דיאק). ובנוף עניין זה – עי' בפרש רשי' עה"ת (ר"פ נח) כמה חילוקים בדבר, ועיינ' ב' לק"ש ח"ה (ע' 36 ואילך).

ובכל אופן, צריך ביאור וישוב על מה שונגן להוכיח רשותנו נשיאתו בשם "אדמו"ד הוקן" ("אדמו"ד האמצעי" מבלי רשותה ברכה וכו', וכן נזכר בחוקים "דער בעב" (אף שלפעמים הוסיפו "זאל געונטן זיין" שליט"א וכו'ב). ולפי החקיקות הנ"ל מפרש רשי' (שלא בכלל פעם שמותיו צרכן להוציא רשותה יתישב). מוחורתא, שעתם החוצה בתואר "אדמו"ד" ז"ב" ו' וכו' הוא אכן ברכה. ובכל אופן, ה"ז עניין בפ"ע, ואכ"מ.

(3) ראה בס' גדר החיים (פ"ח אות ז) ועוד, שיעיר העניין "זעל" הוא בדיבור ולא בכתיבת, ודלא מכנה הגולים שטוענים בה. ועיינ' ב' בשות' חותות אייר (ס"י ע"ב) שע"פ שע"פ הדין הנפק הוא, שציך לומר זעל ולא לסתוב.

(4) ומה שבכל זאת מתינו כמ"פ שנגה כ"ק אדמו"ד מה"מ לכתב על כ"ק אדמו"ד מהרי"ץ זוקלה"ה נג"מ ז"ע (שיש אומרים שעשה כן מצד עמא דב"ר וכו') ■

הנה א) מ"ל. הרי לרבים הורה לא לעשות כן. ואUCHOL (ב"ב, ק, ב) אין לדין הלהבה... מפי מעשה עד שיאמרו לו הלהבה למשעה. ועי' ב"שב"ם שם שמא טעה בטעם של פסק דין של אותן המעשיות.

(ב) בשיחות ב' אייר תש"י (תורת מנחם ע' 40) שאף שכ"ק אדמו"ד מהרי"ץ נהג לכתב א"ד"ע בפ"ג שלו [ולהעיר שכן נהג גם כ"ק אדמו"ד מה"מ] – הרי זהה הנהגה שלו, ואין זה ראי' שום אנו, שלא מבינים בעניינים של רבינו, ציריכים לכתבן כן.

(ג) ובלאה, א"פ לומר בטעם תנחתת כ"ק אדמו"ד מה"מ שהוא מצד הדין ד'מכבדו במנותו", דהיינו [לא הoxicין בדיבור, והרי עיקר העניין הוא בדיבור, ומיל' בהערה הקודמת]. ועוד זאת, בס' בכתיבת – הרו[ן] סרוב המkommenות לא כתוב כן, לא בליך' ולו באשר ספריו בלבד במכבתים, ובזה נטא, ברוב המכבות כתוב כ"ק מ"ח אדמו"ד נרא. ועפ"ז עצצל' שאין זה מטעם הלהבה הנ"ל, דא"כ מי שנא הא מהא. ולדעתו, ע"פ הלהבה ליש עניין זה.

(ד) וכ"ז נוסף על המוקם לכל משכיל דבוזה"ד שאגי, דאו סוכ"ס ה' המשך וקבלת תנשיאות וכו', משא"כ כעת פשוט שאן לשלהו לסביבר, והרי הוא נשיא דורנו, ונמצוא אנחנו וכו'. ובפרט לאחר הרנד על דעת רבינו שלא להכנס בג"ע (ראה שיחות ג' תמו תשמ"ט) – מי יראה עוז בפסחו זוקא לשלהו ל"גנוי מורים" וכו', ודיל.

שועוד" (וכן בוגע לכל רשותנו נשיאתו – לדכ"ק אדמו"ד מהרש"ב נ"ע, ויל' דיל') בדיור בלי הוספה שום ברכה, כמו א"ל, וכו'ב. היעלה על לב איש שהי' בה "לולול" חז' אטמהה.

ועל סרך שלآل נקטין כן להלכה, וכדברי הספר חסידים הנ"ל, וכמש'כ' בשאלת שלום, ושדי חמד וכמנוג שישראל מאן ומוקדם (אותו ועד – גם לבני אבוי הרלו"ץ לא הoxic זיל, ואכ"מ).

בכבוד רב

גב. נפלא הדבר שום בהקדמת ספר שאלת שלום שם מסיים (הוועתק לעיל) "מלת די באורת' זדי לא באורת' נראיה כי נס בהעדת מלת זיל (ומודוב בוגע לתפיה – ראה לעיל בתחילת העתק) לשונו) אין העדד כבוד וחלול ואפילה לט"ת שבחייב יש מזל והכל אחר כוונת הלב הולך ואולם גם הממעיטה את קרבנו בטו וונול כקרובן גודול יויהש ב'ו". ופשיטה בוז"ד שכונת הרובים היה לקיים דבר קדשו, שלא כתוב כל התוארים כי כ"ק אדמו"ד מה"מ איש רוץ בה, ובעיקר – להחידר האמונה הטהורה והאמיתית בשמה"ת תש"א שכ"א צריך לצאת ולפרנס את זה והול' יבש כ'). ■

כמו שאנו אומרים כאשרנו קורי' בתורה על משה ועל אהון כי שחרי מושך רב אש' כשי' אומו בבית המדרש בשם אבוי (אחר י"ב חז' פירוש שם) ה' אמר רבי אש' ולא ה' אומו זיל כ'.

וכן נהג כמה פוסקים בכל הדורות, שלא הoxic זיל וכו'ב' כשתייאר שמות הראשונים כי – ראה הקדמת שאלת שלום על השאלות בסופו (ויזדוע היחס לכ"ק אדמו"ד מה"מ שהoxic'ו והאריך בשבוחו – בוגע להזורת המסובים לפק' ברכה אחרונה):

ואני טרם אכל' לדבר אישית התנצלות על אשר לא סיימתי... מלת זיל כ' סמכתי יתודתי במקומות נאמן... (ومעתיק מס'ח הנ"ל. וממשך): וכן הנראיה דריש' בפירושו בתנ"ז ובש"ס' וכן בדב' תוו' בכל המקומות שתביאו שמות הראשונים לא כתוב מלת זיל (אלא רק במשמעות דמעוני ועור' יתכתבם) סמכ' את ענכם על דברי הס' חסידים ממוקם שס'ח בשתי מקומות שזכותי גם ברב אלף תמצוא ורק לפיעמים ובשפמ' ג' רוּב' כבלו' וכן' זס' וט' זג' ואם תמצוא מקום אחד שכתבו מלת זיל באורת' נראיה כי נס בהעדת מלת זיל אין העdur בצד וחלול ואפילה לט"ת שבחייב יש מזל וחלול אחר כוונת הלב הולך ואולם גם הממעיטה את קרבנו בטו וונול כקרובן גודול יויהש אט' זיל. והוא משמע גול... כטל תול מים מודיע' זיל.

וכן בשדי חמד בתחילת ח'י "התנצלות לכבד המתים שהם חיים", האריך במטה שלא זכר הקדושים כי לברכים כ' ע"ש בארכוה (שבהיא מכמה ספרים ובתוכם שאלת שלום הת'ל). ויזוע גודל החביבת דרבתינו נשיאתו לבעל המחהב שד'ח ולא רק בתור מלקט אלא גם בתור פוסק.

וכן נהג ב'י מן קדמת דנא שאין מזכירים (לא בדיבור ולא בכתיבת) זיל על רשי', רמב"ם, ראב"ד, רמב"ג, בית יוסף, ט'ז, ש'ז, מג'א, מחצית-השקל, חות'ם סופר, וכן מזכירים אדמו"ד הוקן אדמו"ד האמצעי וכו' ביל' הוספה זעל' או זוקלה"ה וכו'ב').

ובמה שהעריך מוחט' (ויז' ס' ר'ם סק"ב) ואם לא יאמר כלום אלא אבא מאוי' ה' זה לוזל כ' ממילא אא'פ להיות בשב ואל תעשה,

– הרי הט'ז' מדבר מפורש בוגע לאבוי, ולא לגבי רבו, ומיל' שבשו'ע לא נזכר ע"ד אמרית זיל' בוגע לדב'. ובלאה, מ"ל, לא עליינו תלונתיכם כ'א על כ"ק אדמו"ד מה"מ שמאמר שציך לברכה' (ולהעיר שבענין זה טפא לא הoxic הטור על אבוי הרואש – זעל').

אבל, אי' שיך לעניינו כלל, כי אי' מצד הענין ד'מכבדו במנותו' מצד זכר צדיק לריבכה, הלמר, ובධיבוד דוקא, זיל. ועפ'ז, חל' עלייך חובת ביאור על כל אותן המאות ואלפים פעמיים שכ' אדמו"ד מה"מ הoxic "דער רבי דער